

ГЛАВА XXVIII

ПАЗВАНТОГЛУ И КЪРДЖАЛИИТЪ

Турски размирици презъ 1791—1808 г. — Последници отъ френската революция. — Реформитъ на Селимъ III. — Независими пашаи. — Разбойнишки кърджалийски орди (1792—1804). — Османъ Пазвантоглу, видинскиятъ паша-отцепникъ. — Сръбската революция. — Тилзитскиятъ миръ и източнитъ планове на Наполеона.

Отъ началото на XVIII вѣкъ несъкрушимата нѣкога османска сила почнала неудържимо да отпада подъ натиска на победноснитъ руски и австрийски войски. Особено опасенъ за турцитъ съседъ станало руското царство, чиито знамена се развѣвали по Добруджанскитъ равнини и на Черно море. Високата Порта много пжти била принуждавана да изкупва мира съ Русия чрезъ отстъпване на голѣми области. Изчезнало не само предишното щастие на турскитъ войски, но и цѣлиятъ вжтрешенъ животъ на свѣтовното османско царство почналъ да се разлага.

Изпарилъ се стариятъ воинственъ духъ на турския народъ. Еничерската орда, разбира се, все още сѣществувала, обаче, въ тази прославена отъ преди дружина сега постъпвали не вече старитъ еничери, които различавали кѣмъ всички посоки пжтищата за величието на султана, а всѣкаква сбирщина, безъ дисциплина и воененъ духъ, само зарадъ изгодитъ. Отъ XVII в. престанали да попълватъ ордата съ християнски деца; еничеритъ, които порано водѣли монашески животъ, сега почнали вече да се женятъ и да се занимаватъ съ занаяти. Само около 20,000 души отъ тѣхъ били годни за военна служба. Твърде опасно било и засилването на улемитъ, които, когато поисквали, възбуждали еничеритъ и цариградскитъ тълпи и съ това заплашвали султана и съветниците му. Държавнитъ каси отдавна били изпразднени, на войскитъ съ години не плащали заплатата, а когато работата идвала до война, трѣбвало да отварятъ частната султанска каса (хазната). Никой не се решавалъ да посегне на богатитъ имоти на джамиитъ. Последно срѣдство било фалшификацията на монетитъ. При крайна нужда все още се явявалъ понѣкога великъ полководецъ или нѣкой отличенъ държавникъ, обаче, бележитъ финансистъ османлиитъ не сж имали никога. Въ провинциитъ, отъ които пашитъ изсмуквали всички сокове, земледѣлието и обществената безопасностъ съвсемъ западнали, плодороднитъ области запустѣли, а населението отъ година на година намалявало.

Естествено, че чуждестраннитъ посланици, виждайки това състояние на османското царство, финансовата му немощъ и липсата на дисциплинирани войски, почнали да предсказватъ неминуема гибель на царството¹.

Отъ 1780 г. *грѣкиятъ проектъ* на императрица Екатерина II възбудилъ вниманието на Европа. Въпросътъ билъ да се изгонятъ турцитъ и да се възстанови Византийската империя. Споредъ изработения въ 1782 г. между